

Brussel, 16 juli 2024

Bijlage 1 bij de circulaire NBB_2024_12

Model voor de structuur en de inhoud van het omstandig verslag

Toepassingsveld

Erkend commissarissen bij de volgende financiële instellingen bezorgen jaarlijks een omstandig verslag aan de toezichthouder:

- ✓ kredietinstellingen naar Belgisch recht;
- ✓ beursvennootschappen naar Belgisch recht;
- ✓ centrale effectenbewaarinstellingen, instellingen die ondersteuning verlenen aan centrale effectenbewaarinstellingen en depositobanken naar Belgisch recht;
- ✓ goedgekeurde en aangewezen financiële holdings en gemengde financiële holdings naar Belgisch recht;
- ✓ beleggingsholdings en gemengde financiële holdings naar Belgisch recht die zijn onderworpen aan het toezicht op geconsolideerde basis of het toezicht op de naleving van het groepskapitaal criterium voor een groep beleggingsondernemingen dat wordt uitgeoefend door de Bank;
- ✓ verzekerings- of herverzekeringsondernemingen naar Belgisch recht;
- ✓ entiteiten¹ die verantwoordelijk zijn voor een verzekerings- of herverzekeringsgroep in de zin van de artikelen 339, 2° en 343, tweede lid, 1° en 2° van de toezichtswet verzekeringen waarvoor de Bank werd aangewezen als groepstoezichthouder in de zin van de artikelen 407 en 408 van die wet.

¹ En meer bepaald (i) verzekerings- of herverzekeringsondernemingen naar Belgisch recht die een deelnemende onderneming in ten minste één verzekerings- of herverzekeringsonderneming uit de EER of uit een derde land zijn, (ii) verzekerings- of herverzekeringsondernemingen waarvan de moederonderneming een gemengde holding of gemengde financiële holding uit de EER of uit een derde land is en (iii) verzekeringsholdings of gemengde financiële holdings naar Belgisch recht die moederonderneming zijn van een verzekerings- of herverzekeringsonderneming naar Belgisch recht.

OMSTANDIG VERSLAG OVER DE REVISORALE WERKZAAMHEDEN MET BETREKKING TOT [NAAM VAN DE FINANCIËLE INSTELLING] VOOR HET BOEKJAAR AFGESLOTEN OP [AFSLUITINGSDATUM VAN HET BOEKJAAR]

1. EXECUTIVE SUMMARY

- 1.1. AANDACHTSPUNTEN, CONCLUSIES, OORDELEN EN BEVESTIGINGEN - Deze executive summary bevat aandachtspunten en problemen, met name van prudentiële aard, waarvoor de erkend commissaris meent dat het noodzakelijk is, op basis van zijn kennis van de financiële instelling en de prudentiële verwachtingen van de toezichthouder, om deze onder de aandacht van deze laatste te brengen, en verwijst voor nadere informatie naar de relevante delen van het omstandig verslag.

Voor elk van de volgende punten vermeldt de erkend commissaris op exhaustieve wijze de aandachtspunten, conclusies, oordelen en bevestigingen die zijn opgenomen in de verschillende revisorale verslagen die hij aan de toezichthouder heeft bezorgd.

- 1.2. BEVESTIGINGEN DOOR DE ERKEND COMMISSARIS - De erkend commissaris bevestigt expliciet het volgende:

1.2.1. CONFORMITEIT VAN DE VERSLAGEN - De erkend commissaris bevestigt dat de revisorale verslagen over zijn publiek- en privaatrechtelijke opdracht als bedoeld in de punten 2 tot en met 7 hieronder en waarnaar wordt verwezen in dit omstandig verslag, zijn opgesteld in overeenstemming met normatieve bepalingen die gelden voor publiekrechtelijke revisorale verslagen die door het IREFI worden voorbereid, en voor privaatrechtelijke revisorale verslagen, en dat er sindsdien geen vormelijke of inhoudelijke wijzigingen in zijn aangebracht;

1.2.2. WIJZIGINGEN IN DE VOORNOEMDE VERSLAGEN EN RECHTVAARDIGING - Als er om welke reden dan ook (terminologische wijzigingen, nieuwe normen, andere werkzaamheden...) vormelijke of inhoudelijke wijzigingen zijn aangebracht in verslagen, worden deze wijzigingen duidelijk zichtbaar gemaakt in de betreffende verslagen en worden ze toegelicht in het omstandig verslag, zodat de operationele diensten van de toezichthouder er duidelijk van op de hoogte zijn en er eventueel rekening mee kunnen houden; en

1.2.3. EXHAUSTIEVE VERMELDING VAN ALLE ELEMENTEN VAN HET OMSTANDIG VERSLAG - Bevestiging dat alle toelichtingen, aanbevelingen en conclusies die in de bovengenoemde verslagen zijn opgenomen, expliciet en gedetailleerd zijn vermeld in dit omstandig verslag.

2. PERIODIEKE FINANCIËLE VERSLAGGEVING

- 2.1. SCOPE / OMVANG VAN DE OPDRACHTEN VAN DE ERKEND COMMISSARIS - Statutaire en/of geconsolideerde financiële en periodieke staten, *die door de erkend commissaris moeten worden gecontroleerd. Deze periodieke staten worden opgenomen in de rapporteringsfiche van elke financiële instelling, die in het geval van de kredietinstellingen wordt opgesteld op basis van de rotatie van de controlewerkzaamheden, zoals jaarlijks overeengekomen met het IREFI.*

2.2. GEHANTEERDE MATERIALITEITSDREMPELS

2.2.1. VERMELDING VAN DE MATERIALITEITSDREMPELS die worden gehanteerd bij de controle van de prudentiële en financiële staten, zoals die zijn opgenomen in het controleplan dat aan de toezichthouder is meegedeeld;

- 2.2.2. WIJZIGINGEN IN DE MATERIALITEITSDREMPELS EN RECHTVAARDIGING - Indien de erkend commissaris de in het controleplan meegedeelde materialiteitsdrempels in de loop van de controle moet wijzigen / aanpassen, geeft hij een volledige, gedetailleerde en gemotiveerde toelichting van de redenen voor de wijzigingen / aanpassingen van die drempels evenals een gedetailleerde beschrijving van de berekeningen, van de kwalitatieve en kwantitatieve criteria die werden gebruikt om de aangepaste drempels te bepalen en te gebruiken en van de gevolgen voor de werkzaamheden van de erkend commissaris, met name met betrekking tot de revisorale verslagen die aan de toezichthouder worden verstrekt;
- 2.3. OORDEEL VAN DE ERKEND COMMISSARIS OVER DE STATUTAIRE EN, IN VOORKOMEND GEVAL, GECONSOLIDEERDE PERIODIEKE EN FINANCIËLE STATEN - Indien de erkend commissaris over deze staten geen oordeel zonder voorbehoud heeft uitgebracht (maar wel een oordeel met voorbehoud, een afkeurend oordeel of een onthoudend oordeel)², neemt hij in het omstandig verslag de volledige tekst over van de paragraaf waarin hij zijn oordeel heeft geformuleerd en licht hij toe waarom hij geen oordeel zonder voorbehoud heeft uitgebracht. Hiervoor steunt hij op de basis voor zijn oordeel, die in de controleverslagen is opgenomen.
- 2.4. ANDERE PUNTEN VAN DE CONTROLEVERSLAGEN
- 2.4.1. KERNPUNTEN VAN DE CONTROLE EN ANDERE PUNTEN - De erkend commissaris neemt de kernpunten van de controle (Key Audit Matters) die vermeld zijn in zijn oordeel over de statutaire en/of geconsolideerde financiële staten op in het omstandig verslag. Indien de verslagen over de controle van de financiële en prudentiële staten andere (aandachts)punten bevatten, worden deze verder uitgewerkt en toegelicht in het omstandig verslag.
- 2.4.2. BEPERKINGEN BIJ DE UITVOERING VAN DE OPDRACHT - In dit punt wordt met name ingegaan op beperkingen bij de uitvoering van de opdracht wanneer de financiële instelling bijvoorbeeld interne modellen voor de berekening van het eigen vermogen en/of het renterisico in het banking book, enz. gebruikt.
- 2.4.3. REGLEMENTAIRE BIJKOMENDE BEVESTIGINGEN - Dit punt bevat bijkomende bevestigingen met betrekking tot met name de juistheid en volledigheid van de periodieke staten zoals vereist door de toezichtswetten en, in voorkomend geval, rechtvaardigingen voor de vastgestelde problemen evenals de aanbevelingen van de erkend commissaris.
- 2.5. ANALYSE EN FOLLOW-UP VAN HET CONTROLEPLAN - De erkend commissaris geeft in dit punt een analyse van de follow-up van het controleplan en van de bijkomende informatie die aan de toezichthouder werd meegedeeld.
- 2.5.1. MOEILIKHEDEN DIE ZICH TIJDENS DE CONTROLE HEBBEN VOORGEDAAN - De erkend commissaris licht in voorkomend geval de moeilijkheden toe die zich bij de uitvoering van het controleplan hebben voorgedaan, alsmede de eventuele wijzigingen die in het plan zijn aangebracht. Hij geeft een overzicht van alle belangrijke controlewerkzaamheden die in voorkomend geval naast de oorspronkelijk geplande werkzaamheden zijn verricht, en licht de redenen daarvoor toe, evenals de impact die dit heeft op de controleverslagen.
- 2.5.2. TEKORTKOMINGEN IN CONTROLEFUNCTIES - Wanneer de erkend commissaris tekortkomingen vaststelt in de onafhankelijke controlefuncties (interne audit, compliance, risicobeheer) en deze tekortkomingen een wezenlijke invloed hebben op zijn oordeel (over de prudentiële en financiële staten), vermeldt hij deze eveneens in

² In dit geval maakt de erkend commissaris zo snel mogelijk gebruik van de signaalfunctie.

deze analyse (in samenhang met de tekortkomingen die in Deel 3 hieronder zijn vermeld).

2.6. SIGNIFICANTE RISICO'S - BEVINDINGEN EN CONCLUSIES

- 2.6.1. BELANGRIJKE WIJZIGINGEN IN DE ACTIVITEITEN VAN DE INSTELLING - In dit punt vermeldt de erkend commissaris belangrijke wijzigingen in de activiteiten van de financiële instelling, die een impact hebben gehad of kunnen hebben op haar periodieke staten, evenals de controleaanpak die hij volgt om met deze wijzigingen rekening te houden.
- 2.6.2. ONTWIKKELINGEN IN DE RISICO'S (KREDIETRISICO, MARKTRISICO, OPERATIONEEL RISICO, RENTERISICO, TECHNISCH RISICO,...) - De erkend commissaris licht de wijzigingen toe die hij in het kader van zijn werkzaamheden heeft vastgesteld in de specifieke of systeemrisico's³ waarmee de financiële instelling wordt geconfronteerd (reglementaire en/of macro-economische ontwikkelingen die een impact hebben op de positie van de financiële instelling), en die een invloed hebben gehad en/of kunnen hebben op haar periodieke staten en haar continuïteit (identificatie van controlerisico's), en vermeldt de controleaanpak die hij volgt om met deze ontwikkelingen rekening te houden.

De erkend commissaris gaat in dit punt ook in op het reputatierisico of het risico op niet-naleving door de instelling van de wetgeving, regelgeving en instructies van de toezichthouder.

- 2.6.3. SOLVABILITEIT, LIQUIDITEIT, WINSTGEVENDHEID VAN DE INSTELLING EN BELANGRIJKE GESCHILLEN - De erkend commissaris bespreekt met de instelling belangrijke wijzigingen in de solvabiliteit, liquiditeit en winstgevendheid, de financiële positie, de balanspositie en de buitenbalanspositie en geschillen. Op basis van deze besprekingen en de in de loop van zijn opdracht verkregen informatie stelt hij de toezichthouder in voorkomend geval in kennis van significante wijzigingen die zich op deze gebieden hebben voorgedaan of naar verwachting zullen voordoen en van materiële lopende geschillen en de daarop betrekking hebbende voorzieningen, voor zover deze onderwerpen niet elders worden behandeld.
- 2.6.4. INTERNE MODELLEN – De erkend commissaris geeft toelichting bij en/of bevestigt de controleaanpak die uiteengezet wordt in deze circulaire met betrekking tot het gebruik en de tenuitvoerlegging van interne modellen voor de opstelling van financiële en/of prudentiële staten.
- 2.6.5. BOEKHOUDKUNDIGE EN PRUDENTIËLE WAARDERINGEN EN OORDELEN VAN DE EFFECTIEVE LEIDING - In dit punt besteedt de erkend commissaris bijzondere aandacht aan de boekhoudkundige en prudentiële waarderingen die veel schattingen⁴ en een hoge mate van oordeelkundigheid hebben vereist. De erkend commissaris geeft toelichting bij de toereikendheid, de kwaliteit en de relevantie van de gegevens, evenals bij de hypothesen en methodes die gebruikt worden in het kader van de belangrijkste waarderingen die als basis dienen voor de opstelling van de periodieke staten.

2.6.5.1. MANAGEMENT BIAS - De erkend commissaris licht in dit punt ook de impact toe van een eventuele "*management bias*" op met name de voornoemde waarderingen, alsook zijn beoordeling en rechtvaardiging van deze bias:

³ Het gaat hier om de risico's die aan bod komen in de periodieke staten, zoals het kredietrisico, het marktrisico, het operationeel risico, de eigenvermogensvereisten en de dekking ervan, het verzekeringstechnisch risico, het liquiditeitsrisico, het renterisico, enz. (deze lijst kan nog worden aangepast of veranderen in het licht van de ontwikkeling van het prudentieel kader).

⁴ Dit omvat met name waarderingen tegen reële waarde in overeenstemming met IFRS 13 "Waardering tegen reële waarde", maar ook waarderingen in het kader van Solvabiliteit II.

- ✓ wanneer een financiële instelling voortdurend waarderingsregels gebruikt die op zichzelf beschouwd aanvaardbaar zijn maar waaruit een patroon van optimisme of pessimisme naar voren komt, of andere aanwijzingen voor vooringenomenheid van het management, of
- ✓ wanneer een financiële instelling transacties verricht voor het bereiken van een bepaald boekhoudkundig of reglementair resultaat, en dat doet op een zodanige wijze dat de boekhoudkundige of reglementaire verwerking weliswaar technisch aanvaardbaar is maar de essentie van de transactie daardoor wordt verhuld.

2.6.5.2. WIJZIGINGEN IN DE WAARDERINGSREGELS - In voorkomend geval verschaft de erkend commissaris een kritische analyse van de wijzigingen in de waarderingsregels voor de periodieke en financiële staten en licht hij de impact daarvan toe op de boekhoudkundige en prudentiële gegevens. De erkend commissaris bevestigt dat deze wijzigingen in overeenstemming zijn met het toepasselijk regelgevingskader.

2.6.5.3. INSCHAKELING VAN DESKUNDIGEN - De erkend commissaris beschrijft de omvang en de kwaliteit van de waarderingswerkzaamheden die aan (externe) deskundigen zijn toevertrouwd en de maatregelen die de erkend commissaris in dit verband heeft genomen.

2.6.6. PROBLEMEN BIJ DE WAARDERING VAN BOEKHOUDKUNDIGE EN PRUDENTIËLE ELEMENTEN - De erkend commissaris geeft toelichting bij de ernstige problemen die werden ondervonden bij de waardering van de activa, de passiva, de posten buiten de balansstelling, de boekhoudkundige verwerking van de resultaten, de vaststelling van het reglementaire eigen vermogen en de berekening van de gegevens met betrekking tot de specifieke prudentiële risico's die de instelling loopt.

2.6.7. AANDACHTSPUNTEN VAN DE TOEZICHTHOUDER EN ATTENTION POINTS LETTERS VAN HET IREFI - In dit punt wordt de follow-up opgenomen van specifieke aandachtspunten die door de toezichthouder zijn meegedeeld voor een financiële instelling of een activiteitensector en/of de aandachtspunten die vermeld zijn in de Attention Points Letters die het IREFI per einde boekjaar uitbrengt en de controleaanpak daarvoor.

2.6.8. CONTROLE CORRECTIES / AUDIT ADJUSTMENTS - De erkend commissaris licht de voorgestelde correcties in de financiële en prudentiële staten toe ("*Summary of (Adjusted and Unadjusted) Audit Differences*"), met verwijzing naar de respectieve materialiteitsdrempels die voor de controle van deze staten zijn vastgesteld.

2.6.9. BIJZONDERE OPDRACHTEN OP GROND VAN HET WVV - Indien op grond van het WVV bijzondere opdrachten aan de erkend commissaris werden toevertrouwd en hierover verslagen werden opgesteld, moeten deze worden vermeld in dit punt.

3. INTERNE CONTROLE

3.1. ALGHEELE ADEQUAATHEID VAN DE INTERNE CONTROLE - In het kader van zijn opdracht moet de erkend commissaris kritisch analyseren of de opzet van de internecontroleomgeving over het geheel genomen adequaat is.

3.2. FINANCIËLE EN PRUDENTIËLE VERSLAGGEVING - De erkend commissaris analyseert en vermeldt zijn bevindingen over de opzet van de internecontrolemaatregelen met betrekking tot de financiële en prudentiële verslaggeving. Indien de erkend commissaris dit relevant acht in dit domein of voor belangrijke processen, voert hij tests uit om de effectiviteit van deze maatregelen (implemented and operating effectively) te beoordelen in het kader van zijn

controleopdracht. In dat geval zet hij zijn belangrijkste bevindingen en conclusies in dit punt uiteen.

- 3.3. METHODOLOGIE VOOR DE BEOORDELING DOOR DE EFFECTIEVE LEIDING - De erkend commissaris neemt in dit punt een kritische analyse op van de beoordeling van de interne controle door de effectieve leiding, waarin hij het volgende toelicht (i) de deugdelijkheid van de toegepaste methodologie, (ii) de reikwijdte van de analyse door de leiding en (iii) eventuele inconsistenties tussen de inhoud van die beoordeling en de verkregen controle-informatie die hij verzameld heeft tijdens de controle van de jaarrekening en de periodieke staten.
- 3.4. AANGELEGENHEDEN VAN ALGEMEEN BELANG - In de bovengenoemde kritische analyse komen ook aangelegenheden van algemeen belang aan bod: bijzondere mechanismen, compliance, risicobeheer en interne audit.
- 3.5. FOLLOW-UP VAN DE AANBEVELINGEN – Hier vermeldt de erkend commissaris alle aanbevelingen die hij heeft gedaan aan het directiecomité of, in voorkomend geval, aan het auditcomité, en de tekortkomingen die hij heeft vastgesteld, voor zover deze niet zijn vermeld in zijn aanbevelingen aan het directiecomité of, in voorkomend geval, aan het auditcomité. Hij vermeldt hier eveneens de herstelmaatregelen en het tijdschema voor de uitvoering ervan die de effectieve leiding van de financiële instelling heeft uitgewerkt naar aanleiding van:
- ✓ de tekortkomingen die werden vastgesteld in het verslag van het bestuursorgaan over zijn beoordeling van de interne controle en van de door de instelling genomen maatregelen om deze te verhelpen;
 - ✓ de door de erkend commissaris geformuleerde aanbevelingen en vastgestelde tekortkomingen (tijdens het boekjaar waarop de opdrachten van de erkend commissaris betrekking hebben of tijdens vorige boekjaren), met vermelding, in voorkomend geval, van de aanbevelingen en vaststellingen van tekortkomingen waaraan de instelling geen gevolg heeft gegeven en/of die niet aan bod komen in het verslag van het bestuursorgaan over zijn beoordeling van de interne controle.

4. INTERNECONTROLEMAATREGELEN MET BETREKKING TOT BELEGGINGSDIENSTEN EN -ACTIVITEITEN⁵

De erkend commissaris formuleert zijn opmerkingen en conclusies op een kritische manier.

5. BIJZONDERE MECHANISMEN

Dit punt bevat de verklaringen en opmerkingen van de erkend commissaris met betrekking tot het verbod voor de financiële instelling om bijzondere mechanismen in te stellen.

6. BEVESTIGING VAN ONAFHANKELIJKHEID EN RAPPORTERING VAN GEWERKTE UREN

- 6.1. BEVESTIGING VAN ONAFHANKELIJKHEID - Formele bevestiging van de onafhankelijkheid van de erkend commissaris (natuurlijk persoon en/of erkende revisorenvennootschap) en de leden van het controleteam⁶, inclusief deskundigen, die zijn aangewezen voor de publiek- en privaatrechtelijke opdracht (in voorkomend geval met vermelding van eventuele wijzigingen in de samenstelling van het controleteam en motivering daarvoor).
- 6.2. VERGELIJKING TUSSEN DE GEPLANDE TIJDSBESTEDING EN HET WERKELIJK AANTAL GEWERKTE UREN - Er dient een verslag te worden verstrekt over de verschillen tussen de geplande tijdsbesteding (die samen met de voorafgaande informatie werd overgemaakt) en het werkelijk aantal

⁵ Voor financiële instellingen waarvan het bestuursorgaan een verslag moet opstellen over zijn beoordeling van de beleggingsactiviteiten en -diensten.

⁶ In voorkomend geval ook van de derden en/of externe partijen (deskundigen, anderen...) met wie het team samenwerkt.

gewerkte uren van het controleteam, met inbegrip van de deskundigen op wie de erkend commissaris een beroep heeft gedaan in het kader van zijn opdracht. Dit verslag bevat een analyse van significante verschillen (van meer dan 10 %) tussen de geplande tijdsbesteding en het werkelijk aantal gewerkte uren, met vermelding van de belangrijkste oorzaken van die verschillen en de mogelijke impact op de uitoefening van het prudentieel toezicht door de toezichthouder. Hierbij dienen de namen van de belangrijkste leden van het controleteam te worden vermeld, evenals de deskundigen en hun respectieve ervaring en kwalificaties.

7. ANDERE AANDACHTSPUNTEN VOOR DE TOEZICHTHOUDER

Elk ander punt (de punten dienen te zijn genummerd) dat naar het oordeel van de erkend commissaris voldoende belangrijk en relevant is om aan de toezichthouder te worden meegedeeld met het oog op de uitoefening van zijn prudentieel toezicht.